

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Β' Γενικού Λυκείου
Γενικής Παιδείας

Σάββατο 17 Απριλίου 2021 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

Το γυναικείο ζήτημα είναι πολιτικό και πανανθρώπινο

Με κλειστά τα μπαρ, τα νυχτερινά κέντρα και τις ταβέρνες, φέτος δεν θα δούμε προσκλήσεις «για βραδιά ξεφαντώματος» για την Ημέρα της Γυναίκας. Δεν είναι, όμως, σίγουρο ότι οι οθόνες μας θα γεμίσουν με τα στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία, τις γυναικοκτονίες, την ανεργία που μαστίζει νέες και μεγαλύτερες γυναίκες, τα χάσματα στους μισθούς, τον αποκλεισμό από τις θέσεις εξουσίας. Όλους αυτούς τους αρνητικούς δείκτες, που εκτοξεύτηκαν τον τελευταίο πανδημικό χρόνο και αφηγούνται όσα συμβαίνουν έξω από τα κέντρα και τις πίστες, όπου οι γυναίκες καλούνται να «ξεφαντώσουν». Σίγουρα δεν θα γλιτώσουμε κι από σχόλια που εξαίρουν «την ομορφιά του φύλου», εικονογραφημένα με τη φωτογραφία κάποιας μοιραίας χολυγουντιανής σταρ.

Τον 21ο αιώνα πολιτικοποιημένοι συμπολίτες μας αρνούνται να αναγνωρίσουν την πραγματική φύση του γυναικείου ζητήματος, που δεν είναι άλλη από την πολιτική. Δεν υπάρχει ούτε μία πτυχή του γυναικείου ζητήματος που να μην αφορά την κοινωνία στο σύνολό της. Το γυναικείο ζήτημα είναι μια πανανθρώπινη διεκδίκηση, αφού η θέση των γυναικών είναι τελικά δηλωτική της ποιότητας της δημοκρατίας στις δυτικές κοινωνίες και του βαθμού ελευθερίας στις αναπτυσσόμενες.

Οι πολιτικές ταυτότητας που ορισμένοι, στα αριστερά και τα δεξιά, προσπαθούν να εισάγουν και στη χώρα μας «με το στανιό», αν και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της χώρας μας δεν το ευνοούν, έχουν προκαλέσει πολύ μεγάλη βλάβη στο γυναικείο ζήτημα. Το γυναικείο ζήτημα δεν είναι μια «κλαδικού» τύπου διεκδίκηση. Εφάπτεται των

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς στο πρόσωπο των γυναικών παραβιάζονται βάνανυσα ακόμα και στις πιο εξελιγμένες δυτικές κοινωνίες.

Οι πολιτικές ισότητας, για να λειτουργήσουν, πρέπει να σχεδιαστούν στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων στην Εργασία. Μάλιστα, στη δυσεπίλυτη αυτή εξίσωση προστέθηκε πλέον και η τηλεργασία. Παράλληλα, οι πολιτικές ισότητας δεν νοούνται να είναι αποκομμένες από τις μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση και την Υγεία. Γι αυτό και είναι αστείο να μιλάμε για γυναικεία χειραφέτηση, χωρίς να συντρέχουν δύο όροι: ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση και την εργασία. Επίσης, είναι αδύνατον να μιλήσεις για το ζήτημα της γυναικείας χειραφέτησης, αγνοώντας τη μητρότητα και τις προκλήσεις που αυτή θέτει στις γυναίκες, ειδικά στη χώρα μας.

Το γυναικείο ζήτημα είναι ένα κατεξοχήν πολιτικό ζήτημα και, όπως όλα τα πολιτικά ζητήματα, για να έχει θετική έκβαση, πρέπει να υιοθετηθεί από τον, κάθε φορά, ισχυρό πόλο, που δεν είναι άλλος από τους άντρες. Η γυναικεία χειραφέτηση περνάει μέσα από τον πατέρα, τον σύζυγο, τον σύντροφο, τον εργοδότη, τον άντρα συμπολίτη που αγανακτεί με τις διακρίσεις και την αδικία που υφίστανται οι συμπολίτες θηλυκού γένους και που ενώνει τη φωνή του με τις δικές τους.

Το γυναικείο ζήτημα είναι το καυτό πολιτικό ζήτημα της εποχής μας. Εμπεριέχει τα πάντα: τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, τις διακρίσεις στη βάση της φυλής και του σεξουαλικού προσανατολισμού. Το γυναικείο ζήτημα είναι ένα πανανθρώπινο ζήτημα, γι αυτό και οι γυναίκες σήμερα ζητάμε από όλους να ενώσουν τις φωνές τους μαζί μας.

Διασκευασμένο, για τις ανάγκες της εξέτασης, απόσπασμα από άρθρο της Βίβιαν Ευθυμιοπούλου στο www.liberal.gr, 07 - 03 - 2021

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Οι γυναίκες στη δύσκολη συνθήκη της πανδημίας

Στο άρθρο 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. αναφέρεται: «Η ισότητα γυναικών και ανδρών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές. Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου». Ωστόσο, η πραγματικότητα που βιώνουν οι γυναίκες της Ευρώπης απέχει πολύ ακόμα από αυτό.

Τα τελευταία χρόνια, με τα κινήματα #metoo αλλά και τον ξεσηκωμό σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής ενάντια στην έμφυλη βία, τις γυναικοκτονίες, τους βιασμούς, οι κατακτήσεις των γυναικών αποκτούν νέα δυναμική.

Παρόλα αυτά, στις συνθήκες της πανδημίας έχει καταγραφεί μεγάλη αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας, αύξηση της ανεργίας και της εργασιακής ανασφάλειας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ευρωκοινοβουλίου, οι γυναίκες αποτελούν το 76% των εργαζομένων στον τομέα της Υγείας που έχουν εκτεθεί στον ιό. Επίσης, στην Ε.Ε. οι γυναίκες αποτελούν το 82% των υπαλλήλων ταμείων και το 95% του προσωπικού καθαρισμού και οικιακής φροντίδας. Το 84% των εργαζόμενων γυναικών μεταξύ 15 και 64 ετών απασχολούνται στον τομέα των υπηρεσιών και κλάδων που έχουν δεχθεί ισχυρό πλήγμα από την πανδημία του κορωνοϊού, με αποτέλεσμα να ζουν σε καθεστώς εργασιακής επισφάλειας.

Πάνω από το 30% των γυναικών στην Ε.Ε. εργάζονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης και απασχολούνται σε μεγάλο βαθμό στην άτυπη οικονομία, συχνά χωρίς εργασιακά δικαιώματα. Ειδικότερα στην Ελλάδα, με βάση τα επίσημα περσινά στοιχεία, μία στις δύο γυναίκες δεν εργάζεται. Μόλις το 49% των γυναικών απασχολούνται, ενώ για τους άνδρες το ποσοστό αυτό είναι στο 70%.

Τέλος, περίπου 50 γυναίκες χάνουν τη ζωή τους λόγω ενδοοικογενειακής βίας κάθε εβδομάδα στην Ε.Ε. και στην ιδιαίτερη συνθήκη της πανδημίας πολλές δεν μπορούν καν να απευθυνθούν κάπου, για να λάβουν βοήθεια. Επιπλέον, η αυξημένη χρήση του Διαδικτύου κατά τη διάρκεια της πανδημίας έχει προκαλέσει αύξηση της διαδικτυακής βίας εις βάρος των γυναικών και της σεξουαλικής παρενόχλησης των κοριτσιών.

Την ώρα που γράφονταν αυτές οι λέξεις, τη γράφουσα συγκλόνησε η είδηση για τον αποκεφαλισμό ενός 17χρονου κοριτσιού στην Ινδία από τον πατέρα του, για λόγους τιμής, κάτι που δείχνει πόσο μακρύς είναι ακόμα ο δρόμος για το δικαίωμα ακόμα και στη ζωή για πολλές χιλιάδες γυναίκες στον κόσμο της πατριαρχίας.

Διασκευασμένο, για τις ανάγκες της εξέτασης, απόσπασμα από άρθρο της Κατερίνας Μπρέγιαννη, εφημερίδα Αυγή, 08 - 03 - 2021.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ'

Γιάννης Ρίτσος, «Η Σονάτα του Σεληνόφωτος» (απόσπασμα)

(Ανοιξιάτικο βράδυ. Μεγάλο δωμάτιο παλιού σπιτιού. Μια ηλικιωμένη γυναίκα, ντυμένη στα μαύρα, μιλάει σ' έναν νέο. Δεν έχουν ανάψει φως. Απ' τα δύο παράθυρα μπαίνει ένα αμείλικτο φεγγαρόφωτο. Ξέχασα να πω ότι η Γυναίκα με τα Μαύρα έχει εκδώσει δύο -τρεις ενδιαφέρουσες ποιητικές συλλογές θρησκευτικής πνοής. Λοιπόν, η Γυναίκα με τα Μαύρα μιλάει στον Νέο):

[...]

Τούτο το σπίτι δε με σηκώνει πια.

Δεν αντέχω να το σηκώνω στη ράχη μου.

Πρέπει πάντα να προσέχεις, να προσέχεις,

να στεριώνεις τον τοίχο με το μεγάλο μπουφέ

να στεριώνεις τον μπουφέ με το πανάρχαιο σκαλιστό τραπέζι

να στεριώνεις το τραπέζι με τις καρέκλες

να στεριώνεις τις καρέκλες με τα χέρια σου

να βάζεις τον ώμο σου κάτω απ' το δοκάρι που κρέμασε.

Και το πιάνο, σα μαύρο φέρετρο κλεισμένο. Δε τολμάς να τ' ανοίξεις.

Όλο να προσέχεις, να προσέχεις, μην πέσουν, μην πέσεις. Δεν

αντέχω.

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου.

,

Τούτο το σπίτι, παρόλους τους νεκρούς του, δεν εννοεί να πεθάνει.

Επιμένει να ζει με τους νεκρούς του

να ζει απ' τους νεκρούς του

να ζει απ' τη βεβαιότητα του θανάτου του

και να νοικοκυρεύει ακόμη τους νεκρούς του σ' ετοιμόρροπα

κρεββάτια και ράφια.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου.

Εδώ, όσο σιγά κι αν περπατήσω μες στην άχνα της βραδιάς,
είτε με τις παντούφλες, είτε ξυπόλυτη,
κάτι θα τρίζει, - ένα τζάμι ραγίζει ή κάποιος καθρέφτης,
κάποια βήματα ακούγονται, - δεν είναι δικά μου.
Έξω, στο δρόμο μπορεί να μην ακούγονται τούτα τα βήματα, -
η μεταμέλεια, λένε, φοράει ξυλοπάπουτσα, -
κι αν κάνεις να κοιτάξεις σ' αυτόν ή τον άλλον καθρέφτη,
πίσω απ' την σκόνη και τις ραγισματιές,
διακρίνεις πιο θαμπό και πιο τεμαχισμένο το πρόσωπό σου,
το πρόσωπο σου που άλλο δε ζήτησες στη ζωή παρά να το κρατήσεις
καθάριο κι αδιαίρετο.
Τα χείλη του ποτηριού γυαλίζουν στο φεγγαρόφωτο
σαν κυκλικό ξυράφι πώς να το φέρω στα χείλη μου;
όσο κι αν διψώ, - πως να το φέρω; - Βλέπεις;
Έχω ακόμη διάθεση για παρομοιώσεις, - αυτό μου απόμεινε,
αυτό με βεβαιώνει ακόμη πως δεν λείπω.
Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου....

Γιάννης Ρίτσος, «Τέταρτη Διάσταση»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

- A. Να παρουσιάσετε περιληπτικά (70 λέξεις) τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες, σύμφωνα με το κείμενο Α', θα επιτύχουν οι πολιτικές ισότητας και χειραφέτησης των γυναικών, όταν αυτές οργανωθούν και εφαρμοστούν.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 15]

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο Β', τις παρακάτω περιόδους, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**. Στη συνέχεια, να παραθέσετε τα αποσπάσματα του κειμένου που επιβεβαιώνουν την απάντησή σας.

- ❖ **α.** Οι γυναίκες στην Ευρώπη απολαμβάνουν σήμερα όλα τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζει ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ❖ **β.** Οι περισσότερες γυναίκες κινδυνεύουν να χάσουν τις θέσεις εργασίας τους εξαιτίας της πανδημίας.
- ❖ **γ.** Το ποσοστό των άνεργων Ελληνίδων είναι σχεδόν το ίδιο με εκείνο των άνεργων ανδρών.
- ❖ **δ.** Η αυξημένη χρήση του διαδικτύου τον τελευταίο καιρό καθιστά τις γυναίκες ιδιαίτερα ευάλωτες στο διαδικτυακό έγκλημα.
- ❖ **ε.** Σε χώρες με πολύ μεγάλο πληθυσμό, όπως η Ινδία, οι γυναίκες αντιστέκονται σταδιακά στην καταπίεση των ανδρών.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 15]

B2. α) *«Το γυναικείο ζήτημα είναι το καυτό πολιτικό ζήτημα της εποχής μας. Εμπεριέχει τα πάντα: τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, τις διακρίσεις στη βάση της φυλής και του σεξουαλικού προσανατολισμού. Το γυναικείο ζήτημα είναι ένα πανανθρώπινο ζήτημα, γι αυτό και οι γυναίκες σήμερα ζητάμε από όλους να ενώσουν τις φωνές τους μαζί μας»:* Να προσθέσετε στην αρχή της δεύτερης και της τρίτης περιόδου αυτού του αποσπάσματος μια κατάλληλη διαρθρωτική λέξη / φράση. Στη συνέχεια, να γράψετε ποια νοηματική σχέση δηλώνει η λέξη / φράση που προσθέσατε.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 6]

- B2. β)** Η συντάκτρια του κειμένου Α' διαπιστώνει ότι: *«Η γυναικεία χειραφέτηση περνάει μέσα από τον πατέρα, τον σύζυγο, τον σύντροφο, τον εργοδότη, τον άντρα συμπολίτη που αγανακτεί με τις διακρίσεις και την αδικία που υφίστανται οι συμπολίτες θηλυκού γένους ή ταυτότητας και που ενώνει τη φωνή του με τις δικές τους»*. Να παρουσιάσετε τρία στοιχεία που αναφέρονται στο κείμενο Β' (παραθέτοντας, βέβαια, και τα αντίστοιχα αποσπάσματα) και πιστοποιούν την παραπάνω διαπίστωση.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 6]

- B3. α)** Να εντοπίσετε μία παράγραφο από κάθε κείμενο (κείμενα Α' και Β') με φορτισμένο λόγο και να επισημάνετε τη λειτουργία τους στο κείμενο.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 7]

- B3. β)** Το γυναικείο ζήτημα πρέπει να υιοθετηθεί από τον, κάθε φορά, ισχυρό πόλο: Να ξαναγράψετε την παραπάνω περίοδο του κειμένου Α', επιφέροντας τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δίνεται πλέον έμφαση στο υποκείμενο του ρήματος, δηλαδή στον δράστη της ενέργειας.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 6]

- Γ.** Η «Σονάτα του Σεληνόφωτος» του Γιάννη Ρίτσου αποτελεί τον μονόλογο μιας γυναίκας που είχε μια σχετικά αποτυχημένη ζωή, στο τέλος της οποίας κάνει τον απολογισμό της. Να παρουσιάσετε σε 150 - 200 λέξεις τη ζωή και τα συναισθήματα της γυναίκας αυτής, όπως παρουσιάζονται στο απόσπασμα που σας δόθηκε / κείμενο Γ', αξιοποιώντας πέντε κειμενικούς δείκτες και παραπέμποντας σε σχετικά αποσπάσματα του ποιήματος.

[ΜΟΝΑΔΕΣ: 15]

- Δ. Υπόθεσε ότι συμμετέχεις σε συζήτηση σε γνωστή σελίδα κοινωνικής δικτύωσης με θέμα την καταπάτηση των γυναικείων δικαιωμάτων. Στη σελίδα αυτή κάποιος χρήστης αναρτά το κείμενο Α' και ζητά τη γνώμη των υπόλοιπων χρηστών για τη θέση που διατυπώνει η Βίβιαν Ευθυμιοπούλου στο παρακάτω απόσπασμα: **«Το γυναικείο ζήτημα δεν είναι μια «κλαδικού» τύπου διεκδίκηση. Εφάπτεται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς στο πρόσωπο των γυναικών παραβιάζονται βάνανσα ακόμα και στις πιο εξελιγμένες δυτικές κοινωνίες»**. Αποφασίζεις, λοιπόν, να τοποθετηθείς επί του θέματος και να παρουσιάσεις σε 350 περίπου λέξεις τα βασικότερα φαινόμενα που πιστοποιούν την καταπάτηση των γυναικείων δικαιωμάτων τόσο στον αναπτυσσόμενο όσο και τον ανεπτυγμένο κόσμο. Εννοείται ότι στην παρέμβασή σου μπορείς να αξιοποιήσεις δημιουργικά όσα στοιχεία των κειμένων αναφοράς θεωρείς χρήσιμα αλλά και τις εμπειρίες σου από τη ζωή.

[ΜΟΝΑΔΕΣ:30]

ΕΙΝΑΣΤΕ ΜΕΣΑ